

Марина ВОЛОСЮК

к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту
Національного університету кораблебудування
ім. адмірала Макарова

ПЕРСПЕКТИВИ «БЛАКИТНОЇ» ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІКИ ПРИБЕРЕЖНИХ ТЕРИТОРІЙ

Застосування концепції сталої «блакитної» економіки [1] до регіонального та місцевого економічного розвитку у нашому дослідженні підкреслює важливість розуміння регіональних відмінностей і сильних сторін морського господарювання. Прибережні регіони мають унікальні економічні галузі (суднобудування, транспорт, логістику, риболовлю, аквакультуру, енергетику, безпеку, охорону здоров'я, туризм) та поєднують їх з вигодами від використання морських та прибережних ресурсів. Проте прибережні території стикаються з різними проблемами в розвитку «блакитної» економіки (відсутність фінансових ресурсів; недостатній збір даних для аналізу; недостатній рівень обізнаності; нерозуміння розподілу обов'язків і відповідальності за формування політики «блакитної» економіки; розбіжності та неузгодженість щодо базових аспектів і пріоритетів морської економіки між різними рівнями управління), і міжнародна увага [1] зосереджена сьогодні на питаннях розробки стратегій управління такими територіями; збору та аналізу даних для прийняття управлінських рішень; використання потенціалу морської економіки для економічного зростання та покращення якості життя мешканців.

«Блакитна» трансформація економіки має бути поєднана з політикою розвитку прибережних територій таким чином, щоб забезпечити баланс між різноманітними потребами та потенціалом таких територій і наслідками трансформаційного тиску та стимулювати регіональний і місцевий економічний розвиток.

Згідно дослідження Організації економічного співробітництва та розвитку, опублікованого у квітні 2024р. [2], «головними рушійними силами блакитної економіки на регіональному рівні є створення робочих місць та економічне зростання», однак «політика і стратегії «блакитного зростання» на регіональному та місцевому рівнях все ще знаходяться «в зародковому стані, порівняно з національним рівнем» [2]. На основі цього зроблено висновок, що саме територіальний підхід до «блакитної» економіки (що відповідає місцевим особливостям, проблемам і пріоритетам) стане імпульсом

нівелювання усіх проблемних питань.

Ініціативи зі сталої «блакитної» економіки в Україні з'явилися, перш за все, на місцевому рівні, стейкхолдерами яких є органи місцевого самоврядування, технологічні бізнес-спільноти, представники наукових кіл та вищої освіти, інноваційні кластери та організації громадянського суспільства. У нормативно-правовому полі України відсутнє визначення та основні засади сталої «блакитної» економіки, хоча окремі її складові, в основному ті, що охоплюють галузі економічної діяльності, відображаються в нормативних документах на національному рівні.

У контексті євроінтеграційного руху, враховуючи постійні обстріли та замінованість частини акваторії та українського узбережжя Чорного моря внаслідок бойових дій проти України, плануючи повоєнне відновлення та економічний розвиток, окреслимо вектори «блакитної» трансформації політики розвитку прибережних територій України:

1. Розробка прозорої рамкової політики. Зосередження уваги на прибережних територіях (регіонах і громадах) України, їх особливих умовах економічного розвитку в контексті сталої «блакитної» економіки, врахування потреб місцевої території, а не лише факторів національного рівня.

2. Інституційно-інноваційний підхід до управління розвитком прибережних територій, як результат діяльності публічного і приватного секторів, які прагнуть встановити пріоритетні програми та правила, сприяють і спрямовують регіональні та національні інновації відповідно до глобальних правил економіки, що необхідно враховувати при виробленні державної політики.

3. Економічний розвиток та безпека. Узгодження економічного розвитку прибережних територій з цілями національної безпеки.

4. Місцевий підхід. Зростання ролі органів місцевого самоврядування та локальних рішень у використанні стратегічних та тактичних інструментів економічного розвитку прибережних територій (просторове планування, землевідведення, управління водними ресурсами, управління відходами тощо).

5. Стимулювання інноваційної екосистеми. Створення умов для розробки інноваційних продуктів, послуг, платформ, бізнес-моделей, здатних перенаправляти та використовувати ресурси, тим самим допомагаючи розкрити потенціал моря як для економіки

регіону, так і для довкілля.

6. Інклюзивна «блакитна» економіка. Можливості працевлаштування в галузях «блакитної» економіки регіону, відпочинку та охорони здоров'я усіх верств населення, включаючи найбільш уразливих, підвищення якості життя мешканців.

7. Цифрові технології у підтримці ініціатив розвитку прибережних територій. Трансформація традиційних морських та прибережних галузей, розширення можливостей для економічної діяльності, якісні зміни в соціально-демографічному профілі прибережної території, сприяння усім рівням участі у формуванні та реалізації публічних рішень.

8. Забезпечення захисту і відновлення прибережного і морського середовища. Узгодження економічного розвитку прибережних територій із захистом місцевих громад, які потерпають від забруднення води, стихійних лих тощо.

9. Використання культурної та історичної спадщини прибережних регіонів. Просування «культу моря», конкурентоспроможного морегосподарського комплексу регіону, власної ідентифікації, пов'язаної з узбережжям, бренду всесвітньо відомого морського регіону, міста тощо.

10. Добре демократичне врядування. Налагодження різноманітних партнерств з метою обміну інформацією, знаннями, досвідом, перспективами, фінансовими ідеями та інструментами на взаємовигідній основі.

Перспективи «блакитної» трансформації економіки прибережних територій заохочують детальний аналіз морської економіки, державної регіональної політики та налагодження партнерств у розбудові сталої «блакитної» економіки в Україні.

Список використаних джерел

1.Publications Office of the European Union: The EU blue economy report 2022. URL: <https://op.europa.eu/en/>

2.OECD (2024), The Blue Economy in Cities and Regions: A Territorial Approach, OECD Urban Studies, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/bd929b7d-en>